

Referat fra regionalt planforum 12.juni 2025

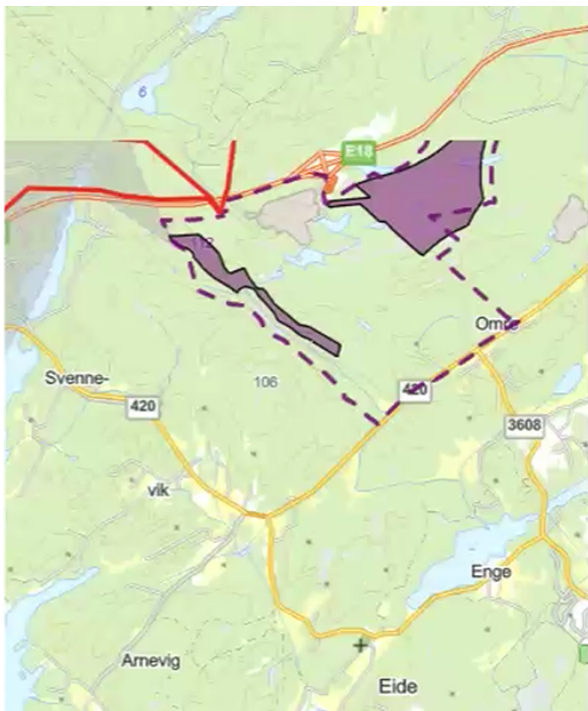
Sak	Grimstad kommune – Omre vindkraftverk – planinitiativ
Tid	Kl. 10.00- 11.05
Til stede:	Grimstad kommune: Stefan Jonsson Norsk Vind- forslagstiller: John Amund Lund Lillesand kommune: Hilde Gulbrandsen, Ånund Ettestad Agder fylkeskommune: Ingvild N. Skjong (møteleder), Ingunn D. Håkonsen, Ann Monica Bueklev, Wenche Klungland, Anna D. Asgard Statsforvalteren: Thomas C. Kiland-Langeland, Heidrun Flognfeldt Andreassen, Sigrid L. Drange Statens vegvesen: Solveig Hellevig, Anna Kristine Ramlet, Erling B. Jonassen, Olav S. Sveen NVE: Maria Westrum Solem, Bente Tornsjø OPS: Trond Heia
Diskusjonstema	Konsekvensutredning, nasjonale interesser, prosess
Sendt til	Agder fylkeskommune (AFK), Statsforvalteren (SF), Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE), Statens vegvesen (SVV)

Grimstad kommune med supplering fra Norsk Vind, orienterte om bakgrunnen for planinitiativet for Omre vindkraftverk. Prosjektet er en del av en større satsning for elektrifisering og fornybar kraftproduksjon, og det er ønskelig å samlokalisere vindkraft med industri og infrastruktur for å redusere naturinngrep.

Grimstad kommune orienterte om at det skal utarbeides både en områderegulering og gjennomføres en konsesjonsbehandling for Omre vindkraftverk. Prosessen følger både plan- og bygningsloven og energiloven, og Norsk Vind AS har utarbeidet et forslag til felles plan- og utredningsprogram.

Området inkluderer områdeplan for Omre industri (2020) og tilgrensende arealer langs E18. Det er identifisert tre mulige traséer for kraftledninger til transformatorstasjoner i Grimstad og Lillesand. Bakgrunnen for at Omre ble valgt som aktuelt område, er ønsket om å unngå vindkraftutbygging i heiane og mer sårbare naturområder i kommunen. Samlokalisering med industri og infrastruktur (E18) anses som en måte å redusere naturinngrep på.

Grimstad kommunestyret har gitt sin tilslutning til videre utredning og områderegulering, og prosjektet er nå i en tidlig fase der det skal utarbeides detaljerte vurderinger i tråd med nasjonale veiledere og retningslinjer.

Figur 1 Bildet illustrerer plangrensen som striplet linje, og areal markert med lilla farge er foreslått plassering for vindturbiner. (skjermdump)

Kommunen har sendt 6 punkter til diskusjon, og dette vil besvart fortløpende under:

1) **Målkonflikter** (for eksempel natur vs. fornybar energi, grønnstruktur vs. LNF-formål)

Fylkeskommunen viste til at samlokalisering av vindkraft med eksisterende infrastruktur er i tråd med nasjonale og regionale føringer for det grønne skiftet, men at det er avgjørende å utrede målkonfliktene grundig. Dette inkluderer å synliggjøre hvordan ulike hensyn veies mot hverandre, og å følge oppdaterte retningslinjer for arealbruk, klima og samfunnsnytte.

Fylkeskommunen minnet om at det allerede er en utnyttelsesgrad fastsatt i områdeplanen, og at det er viktig å unngå å planlegge for mer enn det som realistisk kan gjennomføres.

Tiltakshaver (Norsk Vind) forklarte at konkrete turbinplasseringer ikke er fastsatt ennå, da dette må avklares gjennom utredningsarbeidet. De viste likevel til et foreløpig kart med forslag om plassering i grønnstrukturen av planlagt industriområdet i vest og langs E18. Det ble også nevnt at enkelte plasseringer kan kreve at man går utenfor eksisterende planområde for å sikre tilstrekkelig buffersone og redusere påvirkning på industriområdet.

Statsforvalteren påpekte at tiltaket er i strid med overordnet plan, og at det derfor må vurderes nøye om området faktisk bør bygges ut. Det foreligger fremdeles en uløst innsigelse fra desember 2023 fra SF, blant annet basert på naturverdier, og vannmiljø av nasjonale interesse. Det ble uttrykt bekymring for at konsekvensene av tiltaket ikke er tilstrekkelig belyst, og at deler av området kanskje bør tilbakeføres til LNFR-formål. Det ble også fremhevet at området langs E18 inneholder registrerte naturtyper med svært høy verdi, og at det er viktig å vurdere hele tiltakets samlede konsekvenser – inkludert luftspenn, veier og annen infrastruktur. Statsforvalteren understreket at konsekvensutredningen må være objektiv og ikke basert på sammenligninger med hypotetisk "verre" utbygging andre steder. Det ble også minnet om tidligere innsigelser knyttet til konkrete områder som bekken i Penndalen, og at disse må tas med i vurderingen.

SF mente at det må gjøres grundige vurderinger av naturverdier og samfunnshensyn i hvert enkelt tilfelle, og at plassering av vindturbiner i regulert grønnstruktur ikke nødvendigvis er mindre konfliktfylt enn uregulerte områder.

Videre ble det påpekt at vurdering av samfunnsnytte ikke skal inngå i selve konsekvensutredningen, men vurderes i etterkant.

Grimstad kommune svarte at de fortsatt jobber med innsigelsen og venter på nytt kunnskapsgrunnlag fra tiltakshaver.

NVE forklarte at det er vanlig praksis at konkrete turbinplasseringer ikke fastsettes i meldingen, men først i detaljplanen etter eventuell konsesjon.

Statens vegvesen understreker behovet for å løfte blikket og se tiltaket i lys av det overordnede målet om et lavutslippssamfunn. Klimaregnskapet må ligge til grunn for vurderingene, og tiltaket bør sees opp mot statlige planretningslinjer (SPR) for klima, energi og arealbruk. SVV viser til den regionale planen for grønn industri og energi som en viktig ramme for å forstå målkonfliktene mellom naturvern, infrastruktur og energiproduksjon. Samlokalisering av tekniske inngrep kan være positivt, men må vurderes opp mot trafiksikkerhet og kvaliteten på eksisterende veianlegg.

2) Strid med overordna kommunale planer.

Statsforvalteren presiserte at tiltaket må konsekvensutredes på tiltaksnivå, uavhengig av om det er i tråd med overordnet plan eller ikke. Da tiltaket ikke tidligere har vært utredet på overordna nivå, må man ta høyde for at et mulig utfall er at de svar som fremkommer i KU tilsier at man ikke anbefaler å bygge ut planområdet.

Fylkeskommunen påpekte at det kan være hensiktsmessig å beholde tiltaket innenfor kommuneplanens arealdel, slik at man kan vurdere det både på overordnet og detaljert nivå. Det finnes også hjemmel i plan- og bygningsloven for å regulere arealer til fornybar energiproduksjon.

Det ble konkludert med at områdereguleringen må utredes grundig nok til at man kan ta stilling til om tiltaket skal gjennomføres, i tråd med veilederen til konsekvensutredningsforskriften.

3) Plangrense og byggegrense mot E18

Statens vegvesen svarte at de er opptatt av trafiksikkerhet og helheten i E18-anlegget, inkludert rundkjøringer, rasteplasser og hvileplasser. Det ble uttrykt bekymring for risiko knyttet til iskast fra vindturbiner og eventuelle løse deler som kan treffe veianlegget. Avstand til veien er derfor viktig, og det må vurderes nøye hvor nært ulike tiltak kan plasseres. All infrastruktur skal ligge minst 65 meter fra nærmeste kjørefelt. Dette gjelder også for internveier og annen teknisk infrastruktur i vindkraftverket.

Diskusjonen om byggegrense og eiendom ved E18 avdekket at den generelle byggegrensen på 65 meter gjelder for bygninger og infrastruktur, men ikke nødvendigvis for vindturbiner, som må plasseres med større avstand av hensyn til sikkerhet. Statens vegvesen understreket at vindturbiner må stå så langt unna at de ikke kan velte inn på veien, og at tidligere dispensasjoner innenfor 65 meter kun har gjeldt lavere tiltak som parkering og næringsbygg. Den videre dialog mellom NVE, kommune, tiltakshaver og SVV tas i et eget

møte for å vurdere differensierte byggegrenser og fremtidig bruk av eiendom 176/12, som tidligere var tenkt til veiserviceanlegg.

SVV er i utgangspunktet positive til samlokalisering av tekniske inngrep, dersom det gir klima- og arealgevinster, og tiltaket vurderes som viktig i regional og nasjonal sammenheng. De ønsker å løfte temaet videre internt for å utvikle bedre retningslinjer for samlokalisering med riksvei.

4) Håndtering av nullalternativ og alternativ for utbygging (jamfør KDDs tolkningsuttalelse om nullalternativet 20.5.2025)

Det ble diskutert hvordan ulike alternativer skal håndteres i konsekvensutredningen for Omre vindkraftverk. Kommunen la frem tre alternativer:

1. Nullalternativet – utvikling uten vindkraft, men med planlagt industriområde.
2. Utbyggingsalternativ – fullt utbygget industriområde med vindkraft.
3. Relevante sammenligningsalternativer – for eksempel redusert utbygging eller andre teknologier som solkraft.

Nylig tolkning fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) om nullalternativet ble lagt til grunn. Nullalternativet skal fungere som en referanseramme, og at det ikke skal legges uforholdsmessig vekt på gjeldende plangrunnlag.

Statsforvalteren mente det var tilstrekkelig, men advarte mot å kun utrede ett utbyggingsalternativ. Det ble anbefalt å vurdere flere alternativer, inkludert redusert utbygging, ulike turbinstørrelser og alternative energiformer som solkraft – særlig med tanke på naturverdier, fugleliv og synlighet i landskapet.

Det ble også påpekt at det allerede foreligger en krevende innsigelse mot deler av området, og at det derfor er høy risiko å gå videre med kun ett alternativ. Grimstad kommune ble sterkt anbefalt å ta et eget møte med Statsforvalteren for å avklare hvilke alternativer som bør inngå i utredningen. Fylkeskommunen kan også bidra i et slikt møte.

5) Kompetanseutvikling

Det siste temaet i møtet handlet om hvordan Omre vindkraftverk kan brukes som en arena for kompetanseutvikling. Tiltakshaver har allerede etablert samarbeid med Universitetet i Agder (UiA), Agder fylkeskommune, Nasjonalt kompetansesenter for havvind og MIL-labben, og etterspurte innspill til om flere aktører bør involveres.

Fylkeskommunen opplyste at de ville komme tilbake med en skriftlig tilbakemelding, men stilte også spørsmål ved hvorfor et landbasert vindkraftverk skal brukes til kompetanseutvikling innen havvind.

Tiltakshaver forklarte at vindturbiner på land og til havs har mange tekniske likheter, og at det er mangel på åpen tilgang til vindturbiner for forskning og utdanning i Norge. Målet er å etablere et unikt, åpent test- og læringsanlegg som kan brukes av universiteter, fagskoler og næringsliv for å bygge kompetanse som er relevant for den kommende havvindsatsingen.